

استفاده از احکام رضاع در فرزندخواندگی

احکام مربوط به رضاع که از شاهکارهای احکام شیعه امامیه و سرشار از ظرافت، نوآوری‌ها و الهام‌بخشی است، در شرایط امروز برای پذیرش کودکان شیرخوار پرورشگاهی و تکمیل خانواده‌های با صلاحیت فاقد فرزند می‌تواند مشکل‌گشا باشد. در کتاب تغذیه کودکان با شیر مادر و مسأله خویشاوندی رضاعی (۱۳۷۳) انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ایران تقریباً به تفصیل در موضوع رضاع، مبانی و احکام آن پرداخته‌ایم، بطور خلاصه، شیرخوارانی که هنوز ۲ سال اول زندگی خود را به پایان نرسانده‌اند در صورت دریافت مستقیم شیر از پستان بانویی که پیدایش شیر نزد او به دنبال بارداری حلال و زایمانی از مرد مشخص (شوهر یا فحل واحد) صورت گرفته باشد و حداقل ۲۴ ساعت کامل غذای منحصر بفرد بچه شیر آن بانو باشد (دارو و آب استثناء شده است) یا به جای ۲۴ ساعت، ۱۵ مرتبه شیر خوردن بچه از پستان همان بانو منتها در فواصل مختلف (حداکثر تا ۲ سالگی کودک) اتفاق بیفتد و در میان این ۱۵ مرتبه شیر خوردن شیر بانوی دیگر (متعلق به فحل دیگر) را نخورد ارتباط خویشاوندی ویژه‌ای میان شیردهنده (مرضعه) و شیرخوار (مرتضع) تحقق پیدا می‌کند و به دنبال آن عده‌ای با چنین ارتباطی باهم منسوب و محرم می‌شوند (توضیحات دقیق‌تر در کتاب اشاره شده آورده شده است).

برای مثال آقا و خانم فاقد فرزند و واجد صلاحیت‌های اخلاقی و اجتماعی کودک شیرخواری را (که سن آن کمتر از ۲۴ ماه قمری است) به فرزندخواندگی می‌پذیرند اگر فرزند، دختر باشد بعد از رسیدن به مراحل رهنق و بلوغ، به شوهر آن خانواده نامحرم خواهد بود مگر این‌که براساس احکام رضاع، مادر آن آقا یا مادر آن خانم یا خواهر آن آقا که شرایط شیردهی را دارند براساس احکام رضاع، شیردهی ۲۴ ساعته یا ۱۵ بار متفرق را انجام دهد یا آن آقا همسری دیگر صاحب فرزند داشته باشد که به کودک پذیرفته شده به عنوان فرزندخوانده شیر بدهد.

اما اگر آن بچه، پسر باشد ولی از شیر مادر خانم و خواهران خانم طبق شرایط ذکر شده ارتضاع نماید مشکل محرمیت کودک بعد از بلوغ در برابر خانم خانواده مورد اشاره مرتفع می‌شود. البته راه‌های دیگری هم وجود دارد که کمی تحقق آن‌ها مشکل‌تر به نظر می‌رسد.

به هر حال طرح این موضوع بدان سبب شد که هم پذیرش اطفال معصوم و محروم از شیرخوارگاه‌ها و پرورشگاه‌ها و انتقال آن‌ها به خانواده‌ها یک حرکت عالی، انسانی و اسلامی است و هم روشن شدن چراغ خاموش خانواده‌های بدون فرزند، نشاط‌بخش و دلپذیر است و چنین موضوعی به برکت احکام فقهی مذهب پیشرو و حقه امامیه قابل تحقق است و همان‌گونه که اشاره شد با مراجعه به احکام رضاع برخی شرایط ناگفته در بالا نیز، برای تبدیل فرزندخوانده به فرزند (فرزند رضاعی) امکان‌پذیر است.